

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลย (นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญา ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลยที่ ๓ (นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ และตั้งด้วยมาตรา ๖

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายฮายาชิ หรือโยชิมิ คาสึโนริ หรือคะสึโนริ หรือ ทะนะกะ ผู้ร้อง ได้ถูกพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี ฟ้องคดีอาญาเป็นจำเลยที่ ๓ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ฐานร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น รวม ๓ คดี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕

ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดชลบุรี ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ต่อศาลจังหวัดชลบุรี ความว่า ผู้ร้องซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรี ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณสองปีสี่เดือนมาแล้ว การปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมดังกล่าว ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และโดยเฉพาะขัดต่อ มาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

ดังนั้น เมื่อคดีของผู้ร้องยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจะปฏิบัติต่อผู้ร้องเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ผู้ร้องได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน จึงขอความเป็นธรรมต่อศาลตามรัฐธรรมนูญ ให้มีคำสั่งยกเลิกการตีโซ่ตรวนผู้ร้อง

ศาลจังหวัดชลบุรี พบข้อเท็จจริงจากการไต่สวนว่า มีการตีความผู้ร้องตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงจริง แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาข้อต่อรัฐธรรมนูญ ศาลจึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แต่คำร้องของผู้ร้องสมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ส่งคำร้องและเอกสารมายังศาลรัฐธรรมนูญ และจำศาลจังหวัดชลบุรีมีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ส่งเรื่องพร้อมเอกสารมายังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดชลบุรีส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาทบทวนบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการต่อไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ และเปิดโอกาสให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้รักษาการ และอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในฐานะผู้ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ และผู้ร้องได้แสดงความเห็นก่อนการวินิจฉัย ตลอดจนให้ศาลจังหวัดชลบุรีแจ้งความคืบหน้าและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งสำเนาคำพิพากษา ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ พิพากษายกฟ้องผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๓ แต่ให้ขังไว้ในระหว่างอุทธรณ์ รวมทั้งส่งสำเนามาหมายขังระหว่างพิจารณา และสำเนามาหมายขังระหว่างอุทธรณ์มายังศาลรัฐธรรมนูญ

กรมราชทัณฑ์มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย สรุปได้ว่า เหตุที่เรือนจำกลางชลบุรีใช้เครื่องพันธนาการผู้ร้อง เพราะผู้ร้องเป็นผู้ร้ายสำคัญของประเทศญี่ปุ่น และต่อมาสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรีมีหนังสือแจ้งอายัดตัวผู้ร้องด้วย ทั้งนี้ การใช้เครื่องพันธนาการ เป็นการอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๕ (๓) และกระทำด้วยความเชื่อโดยสุจริตเพื่อป้องกันมิให้ผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่ต่างประเทศต้องการตัว หลบหนีการควบคุมของเรือนจำ ฯ หากหลบหนีไปได้อาจทำให้ต่างประเทศ เห็นว่า ระบบงานราชทัณฑ์ของไทยไร้ประสิทธิภาพและขาดความเชื่อถือ อันอาจกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ เรือนจำ ฯ ได้ถือปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแสดงความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ เรือนจำกลางชลบุรีมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการได้ หากเห็นว่า ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม อย่างไรก็ตาม กรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายผู้ร้องมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรม และมีได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ร้องแล้ว

ผู้ร้องมีหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมว่า ได้ถูกย้ายมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมและถอดโซ่ตรวนแล้ว แต่กลับถูกควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขัง ไม่ได้ออกนอกห้องขังเลย นอกจากเวลารับประทานอาหาร เวลาที่มีผู้มาเยี่ยมและพบทนายความเท่านั้น ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจทรุดโทรม ซึ่งผู้ร้องเป็นมนุษย์มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่ควรได้รับการปฏิบัติจากองค์กรรัฐเยี่ยงมนุษย์ นอกจากนี้ผู้ร้องยังอ้างว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหมือนนักโทษเด็ดขาดขัดต่อรัฐธรรมนูญด้วย

ระหว่างพิจารณาคำร้องนี้ กรมราชทัณฑ์มีหนังสือพร้อมเอกสารประกอบมายังศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นมีคำร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้องเป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับไปพิจารณาความผิดที่ประเทศญี่ปุ่น และศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ผ. ๔/๒๕๕๓ ให้ขังผู้ร้องไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดน และปัจจุบันผู้ร้องได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อกรมราชทัณฑ์แจ้งว่า ผู้ร้องไม่ได้อยู่ในประเทศไทย เนื่องจากถูกส่งตัวกลับไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว การพิจารณาคำร้องจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ร้อง นอกจากนี้ แม้การกระทำของเจ้าหน้าที่เรือนจำจังหวัดชลบุรี ที่ใช้เครื่องพันธนาการกับนายโยชิมิ ทะนะกะ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นระยะเวลากว่า ๒ ปีเศษ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะเหตุว่าเป็นการกระทำที่เกินสมควรแก่เหตุ แต่กรณีนี้หาใช่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ซึ่งในกรณีนี้ก็ คือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ๗ มาตรา ๑๔ ไม่ แท้จริงแล้ว กลับเป็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่เรือนจำชลบุรีว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ หรือไม่ อันเป็นปัญหาที่อยู่ในเขตอำนาจของ “ศาลปกครอง” ที่จะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

ดังนั้น กรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามคำร้องนี้ กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้จำหน่ายคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. กระทบดี ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ